

Predmet: *Bytyqi* (optuženi Sreten Popović i Miloš Stojanović)

Okružni sud u Beogradu - Veće za ratne zločine

Broj predmeta: K.V. br. 3/2006

Glavni pretres 16.09.2009.

Izveštaj: posmatrači Fonda za humanitarno pravo

U nastavku dokaznog postupka, sudsko veće je odbilo predloge zamenika Tužioca za ratne zločine da se u svojstvu svedoka saslušaju svedoci Ruvije Minuši, Dragan Krivokapić, Vladan Krstović i Ljubomir Aleksić, te da se pribavi zapisnik o saslušanju Tojaga Željka. Takođe su odbijeni predlozi branioca optuženih da se pribavi "Dosje KiM", da se u svojstvu svedoka saslušaju Milivoje Savić, Jovica Jovanović i Sreten Lukić, te da se od Albanske ambasade pribavi podatak da li su državni organi u Albaniji registrovali ulazak u Albaniju tzv. "Atlantske brigade". Odbijeni su i predlozi punomoćnika oštećenih da se u svojstvu svedoka saslušaju Dragan Karleuša, Ana Radosavljević, Vlado Lazić i Dušan Mihajlović. Predlozi su odbijeni jer veće smatra da je činjenično stanje u odnosu na date okolnosti na koje je predloženo izvođenje ovih dokaza, u toku postupka u potpunosti rasvetljeno i raspravljeno.

Završna reč zamenika Tužioca za ratne zločine

U završno reči, zamenik Tužioca za ratne zločine naveo je da je tokom postupka, na osnovu svih izvedenih dokaza utvrđeno da su braću Bitići/Bytyqi, osmog jula 1999. godine, po nalogu rukovodne strukture MUP-a Republike Srbije, Načelnika OUP-a Prokuplje i upravnika zatvora u Prokuplju, iz Okružnog zatvora u Prokuplju preuzeli pripadnici Posebnih jedinica policije koje je odredio optuženi Sreten Popović i odvezli ih u kamp za obuku u Petrovom Selu, gde su ih optuženi zatvorili u jedan priručni magacin. Optuženi Miloš Stojanović je postupio po naredbi svog komandira optuženog Popovića i oštećene, vezane službenim lisicama, doveo u kamp za obuku koji je udaljen od Prokuplja 250 kilometara. Smatra nespornim da su optuženi smestili oštećene u priručni magacin, zaključali ih i u istom držali sve do dolaska neidentifikovanih pripadnika policije, kojima ih je optuženi Popović predao. Nekoliko dana kasnije, pronađeni su posmrtni ostaci oštećenih na vrhu masovne grobnice u neposrednoj blizini kampa. Tom prilikom sudski veštak je utvrdio da su posmrtni ostaci oštećenih položeni u grobnicu sa rukama vezanim izolir-žicom, i da svaki oštećeni ima po jednu prostrelnu ranu u potiljačnom delu glave. Oštećeni su, kao američki državljani albanskog porekla, bili pripadnici dobrovoljačke jedinice tzv. "Atlantske brigade" koja je ilegalno došla na područje KiM gde se stavila u službu Oslobođilačke vojske Kosova, kao jedne od strana u oružanom sukobu. O pripadnosti oštećenih neprijateljskoj strani u sukobu, optuženi su imali saznanje, pre nego što su ih priveli iz Prokuplja, jer im je to nalogodavac rekao. U momentu kada su optuženi preuzeli oštećene, na osnovu dokumenata koje su imali kod sebe, optuženi su takođe mogli i neposredno da se uvere da su oštećeni pripadnici druge strane u sukobu, te da su stoga ratni zarobljenici koji imaju status zaštićenih lica prema odredbama Ženevske konvencije III. Umesto toga, optuženi su, očigledno kao kaznu za nacionalnu pripadnost oštećenih i njihovu pripadnost drugoj strani u sukobu, njih protivpravno lišili slobode. Bezrazložnim lišenjem slobode, u trenutku kada su oštećeni trebali biti kao slobodni građani deportovani iz Srbije, stvoren je kod oštećenih strah za sopstveni život i sudbinu koji se povećavao prilikom njihovog odvoženja u kamp za obuku i zatvaranja u priručni magacin bez elementarnih uslova za boravak. Strah se naročito pojačao do nivoa ozbiljnog i

prekomernog kada ih je optuženi Popović noću izveo i predao NN pripadnicima MUP-a Srbije, koji su ih vezali žicom, ubacili u službeno vozilo i odvezli do jame za odlaganje smeća gde se nalazila i masovna grobnica civila albanske nacionalnosti ranije dovezenih sa Kosova. Na ovaj način optuženi su, postupajući kao službena lica, prema oštećenima nečovečno postupali i lišili ih prava da budu redovno i nepristrasno suđeni, čime su izvršili teške povrede međunarodnog prava, pa time i krivično delo ratni zločin protiv ratnih zarobljenika. Optuženi su bili svesni da su preduzeli službene radnje bez pismene naredbe nadležnog organa i bez odluke nadležnog suda, dakle, bili su svesni protivpravnosti svojih radnji. Takođe su bili svesni da svojim ponašanjem prema oštećenima kod njih stvaraju strah za život i telesni integritet. Pritom je optuženi Popović, predajom oštećenih u sred noći NN pripadnicima MUP-a, mogao da pretpostavi šta će se oštećenima dogoditi. Sve ove okolnosti ukazuju na visok stepen izražene društvene opasnosti izvršenog krivičnog dela i optuženih. Prilikom odmeravanja kazne optuženima, sud bi trebao da ima u vidu kako su se optuženi našli iza administrativne linije na Kosovu, odnosno na teritoriji koja je za njih teritorija druge strane u sukobu. Oštećeni su tom kritičnom prilikom prebacivali pripadnike srpske nacionalnosti iz Prizrena na teritoriju Merdara i Srbije. Napomenuo je da se u konkretnom slučaju radi o zločinu koji je izvršen od strane pripadnika MUP-a Republike Srbije, po nalogu tada rukovodećih ljudi iz njegovog vrha, o čemu ni jedan od ispitanih svedoka, pripadnika MUP-a nije želeo da iznese relevantne podatke. Predložio je da sud optužene oglasi krivim i da ih osudi po zakonu.

Završna reč branioca optuženih

Branilac optuženih u završnoj reči istakao je da je postupak protiv njegovih branjenika vođen pod velikim pritiskom sile čiji su državljani bili oštećeni, a koji su stradali u jednom nerazumnom i tragičnom zločinu. Smatra da bi se bez takvog pritiska ovaj slučaj vodio kao krivično delo ubistva. Oспорava pravnu kvalifikaciju dela navodeći da u vreme stradanja oštećenih koje se dovodi u kontekst i u blisku vezu sa oružanim sukobom, takvog sukoba nije bilo. Takođe smatra da oštećeni nisu bili pripadnici druge strane u sukobu, pa time ni ratni zarobljenici, jer su uhapšeni kao civili prilikom nelegalnog prelaska administrativne linije sa Kosovom, zbog čega je protiv njih i vođen prekršajni postupak te određena njihova ekstradikcija kao stranih državljana. Optuženi nisu prema oštećenima postupali nečovečno - takva namera nije dokazana tokom postupka. Optuženi Popović je postupio po nalogu Vlastimira Đorđevića, tadašnjeg načelnika Resora javne bezbednosti koji mu je usmeno naredio da oštećene iz zatvora u Prokuplju odvede u kamp za obuku u Petrovom Selu, a zatim da ih preda NN pripadnicima MUP-a. U svom svedočenju, Vlastimir Đorđević je jasno naveo da ni njemu nije bila poznata dalja sudbina oštećenih, pa stoga ni u kom slučaju nije mogla biti poznata ni optuženima. Optuženi objektivno nisu mogli ni na koji način svojim ponašanjem učestvovati u njihovom stradanju. Tokom postupka nije utvrđeno ni kada, ni gde, ni ko je ubio oštećene, već samo mesto na kojem su pronađeni njihovi posmrtni ostaci. Smatra da je svim izvedenim dokazima nesporno utvrđeno da se u konkretnom slučaju radi o krivičnom delu ubistva. Ne postoje dokazi da su okrivljeni postupali suprotno zakonu, da su mogli znati kakva će sudbina zadesiti oštećene, da su ih sa namerom lišili prava na pravično suđenje, a posebno ni jedan dokaz ne govori o mučenju, pa stoga predlaže sudu da njegove branjenike oslobodi od optužbe.